

«Бекитемин»
Тарых, философия жана СЭББ
кафедрасынын башчысы,
ф.и.к., проф.м.а
Иманалиев С.С.

«12» Февраль 2020-ж.

**“Кыргызстандын тарыхы” дисциплина боюнча, дисциплиналык
аралык жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын суроолору**

1. «Манас» эпосу кыргыз элинин тарыхынын көөнөргүс булагы.
2. Кыргыз элинин жана Кыргызстандын тарыхы боюнча тарыхый булактар. Жардамчы тарыхый илимдер.
3. Кыргызстан эң байыркы мезгилдерде.
4. Кыргызстандын аймагындагы байыркы уруулук союздар.
5. Сактар. Дүйнөлүк тарыхта сак цивилизациясынын алган орду.
6. Усун мамлекети.
7. Каңгүй мамлекети.
8. Паркана (Даван) мамлекети: коомдук түзүлүшү жана чарбасы.
9. Байыркы Хунну империясы жана кыргыздар.
10. Байыркы кыргыздар жана алардын хунндардын империясына кириши. «Кыргыз» этноними жөнүндө алгачкы тарыхый жазуу булактарындагы маалыматтар.
11. Түрк кагандыгы. «Түрк» этнониминин алгачкы эскерилиши (542-ж.).
12. Батыш Түрк кагандыгы (603-704-жж.).
13. Түргөш кагандыгы (704-766-жж.).
14. Карлуктардын кагандыгы (жабгулугу, 766-950-жж.).
15. Кыргыздардын Борбордук Азиядагы үстөмдүк үчүн күрөшү. Энесайдагы Кыргыздардын кагандыгы (VI-VII кк.).
16. Энесай кыргыздарынын Уйгур кагандыгын талкалоосу (840-ж.). Улуу Кыргыз дөөлөтү (IX-X кк.).
17. Карахандар кагандыгы (X-XII кк.).
18. Кара-кытай (кидан) мамлекетинин түзүлүшү. Найман ханы Күчлүктүн Теңир-Тоодогу бийлиги.
19. Моңгол империясынын түзүлүшү. Чыңгыз хан (Темирчин).

20. X-XIII кк. Энесайдагы кыргыздардын иналдыктары (княздыктары) жана алардын Чыңгыз ханга баш ийүүсү.
21. Моңголдордун Теңир-Тоону басып алышы жана алардын кыргыздардын этногенезиндеги орду.
22. Хайду хандын мамлекети.
23. Моголистан мамлекети жана кыргыздар.
24. Амир Темирдин Моголистанга жортуулдары.
25. Кыргыз элинин калыптанышынын (этногенезинин) негизги баскычтары. «Кыргыз» этноними.
26. Кыргыз элинин Теңир-Тоодо күч алышы (XVI к. башы). Мухаммед Кыргыздын ишмердүүлүгү.
27. XVII-XVIII кк. Кыргыздардын Жуңгарларга каршы күрөшү.
28. XVIII-XIX кк. Кыргыздардын коңшу элдер менен мамилелери. Кыргыз-казак чабыштары.
29. Кокон хандыгынын негизделиши. Кыргыздар жана Кокон хандыгы.
30. Теңир-Тоолук кыргыздардын Орусия менен алгачкы мамилелери.
31. Түндүк Кыргызстандын Орусияга каратылышы (1855-1868-жж.).
32. XIX к. 60-70-жж. Кокон хандыгынын жана Түштүк Кыргызстандын коомдук-саясий абалы.
33. 1873-1876-жж. түштүк кыргыздардын Кокон хандыгынын эзүүсүнө каршы Исхак Хасан уулу жетектеген элдик көтөрүлүшү. Орусиянын Түштүк Кыргызстанды басып алуусу.
34. Алайлык кыргыздарды Орусиянын басып алуусу. Курманжан датка.
35. Түркстан генерал-губернаторлугунун курамындагы Кыргызстандын административдик түзүлүшү.
36. XIX к. экинчи жарымы – XX к. башындагы Кыргызстандын коомдук-саясий, социалдык-экономикалык абалы. Падышачылыктын колониялык эзүү саясаты.
37. Кыргызстандагы улуттук-боштондук кыймылдын өнүгүшү. Анжыян көтөрүлүшү.
38. 1916-жылдагы улуттук-боштондук көтөрүлүш. Себеп-өбөлгөлөрү, жүрүшү жана жыйынтыгы.
39. 1917-ж. Орусиядагы Февраль буржуазиялык-демократиялык революциясынын Кыргызстандын коомдук-саясий абалына тийгизген таасири. Кыргызстандагы үч бийликтин түзүлүшү.
40. Орусиядагы 1917-ж. Октябрь социалисттик революциясы. Кыргызстанда Совет бийлигинин орношу.

41. Кыргызстан граждандык согуш жылдарында. Басмачылык кыймыл: маңызы, максаты, мүнөзү, өзгөчөлүктөрү, жетекчилери жана жактоочулары
42. 1920-30-жж. Кыргызстандагы социалдык-экономикалык куруулар.
43. Совет бийлигинин улут маселесин чечүүдөгү алгачкы кадамдары. Тоолуу Кыргыз областын түзүү аракети.
44. Советтик Кыргыз мамлекеттүүлүгүнүн калыптанышы жана анын өнүгүшүнүн баскычтары.
45. Тоталитардык режимдин күч алышы. Массалык жазалоолор (репрессия), анын кесепеттери.
46. Кыргызстан Улуу Ата Мекендик согуш жылдарында.
47. Кыргызстан согуштан кийинки эл чарбасын калыбына келтирүү жана өнүктүрүү жылдарында (1946-1955-жж.).
48. Кыргызстан волонтаристтик реформалар мезгилинде (Хрущевдук «желаргы» мезгили, 1953-1964-жж.). Коомду демократиялаштыруу багытындагы иш-аракеттер жана алардын жүзөгө ашпагандыгынын себептери.
49. Кыргызстан «өнүккөн социализм» мезгилинде (1964-1985-жж.).
50. Кыргызстан Кайра Куруу жылдарында: ураандары, жүрүшү жана жыйынтыктары.
51. 1980-жж. аягы – 1990-жж. социалдык маселелердин курчушу жана улут арасындагы карама-каршылыктар. Ош коогалаңы, алардын себептери жана жыйынтыгы.
52. Кыргыз Республикасынын мамлекеттик көз карандысыздыгынын (эгемендигинин) жарыяланышы.
53. Эгемен Кыргыз Республикасынын коомдук-саясий турмуштагы өзгөрүүлөр, кайра түзүүлөр.
54. Эгемен Кыргыз Республикасынын Конституциясы жана мамлекеттик белгилери (атрибут, символдору).
55. Мамлекеттик чек араны чыңдоо. Эл аралык терроризмдин таасири. Баткен окуясы.
56. Чет өлкөлөрдөгү кыргыздардын диаспоралары, алардын учурдагы абалы.
57. Эгемен Кыргыз Республикасынын тышкы саясаты. Эл аралык байланыштар.
58. 2005-ж. 24-март окуясы. Кыргыз Республикасынын учурдагы коомдук-саясий абалы.
59. Байыркы кыргыздардын материалдык жана рухий маданияты.
60. XX к. чейинки кыргыздардын маданиятынын өнүгүшү.
61. XX кылымдагы Кыргызстандын маданиятынын өнүгүшү.
62. Эгемен Кыргыз Республикасындагы илим, билим жана маданияттын өнүгүшү.

ТАРЫХЫЙ ИНСАНДАРДЫН ӨМҮРҮ ЖАНА ИШМЕРДИГИ

1. Барсбег Ынанчу Алп Билге каган (689-711-жж.) – кыргыз каганы.

2. Сатук Абд ал-Керим Карахан – Караханий кагандыгынын негиздөөчүсү.
3. Махмуд Кашгари жана анын «Диван лугати-т-түрк» (Түрк тилдеринин сөздүгү).
4. Жусуп Баласагын жана анын «Кутадгу билиг» (Кут алчу билим) чыгармасы.
5. Мухаммед Кыргыз – XVI к. Теңир-Тоодогу Кыргыз мамлекетинин башкаруучусу.
6. Атаке бий жана анын Орусия менен жүргүзгөн биринчи карым-катнаштары.
7. Кубат бий – XVIII к. экинчи жарымындагы кыргыздардын көрүнүктүү башкаруучусу.
8. Тайлак баатыр – XIX к. биринчи жарымындагы кыргыздардын элдик-боштондук кыймылынын жетекчиси.
9. Алымбек датка – Кокон хандыгынын мезгилиндеги кыргыз элинин көрүнүктүү өкүлү.
10. Ормон хан жана анын бирдиктүү кыргыз мамлекетин түзүү аракетин.
11. Боромбай Бекмуратов – анын Ысык-Көл кыргыздарынын Орусиянын букаралыгына кирүүсүндөгү тийгизген таасири.
12. Алай ханышасы Курманжан датка – Алай кыргыздарынын башкаруучусу.
13. Исхак хан Хасан уулу (Болот хан) – XIX элдик көтөрүлүштүн жетекчиси.
14. Байтик баатыр – анын Кокон хандыгынын эзүүсүнө каршы күрөштөгү салымы.
15. Шабдан баатыр – XIX-XX кк. башындагы саясий жана коомдук ишмер.
16. Тоголок Молдо (Байымбет Абдрахманов) – XIX к. аягы XX к. башындагы акын, жазуучу, манасчы, санжырачы, тамсилчи.
17. Токтогул – акын, демократ, композитор.
18. Белек Солтоноев – кыргыз тарыхчысы.
19. Осмонаалы Сыдык уулу – алгачкы кыргыз тарыхчысы.
20. Ишеналы Арабаев – XX к. 20-30-жж. агартуучусу жана окумуштуусу, көрүнүктүү мамлекеттик ишмер.
21. Абдыкерим Сыдыков – XX к. 20-30-жж. советтик жана партиялык ишмери.
22. Абдыкадыр Орозбеков – XX к. 20-30-жж. мамлекеттик жана саясий ишмери.
23. Жусуп Абдрахманов – XX к. 20-30-жж. көрүнүктүү мамлекеттик жана саясий ишмери.
24. Касым Тыныстанов – окумуштуу, тилчи, коомдук ишмер.
25. Алыкул Осмонов – кыргыздын залкар акыны.
26. Саякбай Каралаев – көрүнүктүү залкар манасчы.
27. Исхак Раззаков – XX к. 40-50-жж. мамлекеттик жана саясий ишмер.
28. Султан Ибраимов – XX к. 70-80-жж. мамлекеттик жана саясий ишмер.
29. Чыңгыз Айтматов – Кыргызстандын залкар жазуучусу жана коомдук ишмери.
30. Т.Усубалиев-мамлекеттик жана саясий ишмер.
31. А.Чортеков, Д.Асанов-Советтер Союзунун баатырлары.
32. С. Нааматов – алгачкы агартуучу жана окумуштуу.